

CERCETĂRI PRIVIND EVOLUȚIA UNOR DIMENSIUNI CORPORALE LA TINERETUL MASCUL CABALIN DIN RASA SHAGYA

M. DOLIȘ¹

¹ USAMV Iași

e-mail: mariusdolis@yahoo.com

This scientific paper is part of a larger project, that aims the growing and develop process of young horses. Based on the corporal measures made after birth, 3 months, 6 months, 1, 2 and 3 years, we observed the main grow values evolution in young horses, males from Shagya race in the conditions offered by Rădăuți horse herd. From the many types of measures made in this direction, in this work we analysed only the 3 dimensions that are more important specially in horse selection activities: waist, toracical perimeter and tibia perimeter. The presented data in this paper are compatible with the ones in the speciality literature, indicating that Rădăuți horse herd offers good conditions for the growing of Shagya race.

Key words: hors, race, males, Shagya

Lucrarea de față se vrea a fi o contribuție la studiul procesului de creștere și dezvoltare a tineretului cabalin. Astfel, pe baza măsurărilor corporale efectuate la naștere, la 3 luni, la 6 luni, la 1 an, la 2 ani și la 3 ani, s-a urmărit evoluția principalilor indici de creștere la tineretul cabalin de sex mascul din rasa Shagya crescut la Herghelia Rădăuți.

În acest sens au fost supuse analizei trei dimensiuni și anume cele care interesează în mod special și în lucrările de bonitare a cabalinelor, respectiv: înălțimea la greabăn (talie), perimetrul toracic și perimetrul fluierului.

MATERIAL ȘI METODĂ

Materialul biologic a fost reprezentat de un lot de 12 capete din tineretul cabalin mascul de rasă Shagya, născut în 2004 în Herghelia Rădăuți, a cărui creștere a fost urmărită până la vârsta de 3 ani, respectiv până la susținerea probelor de calificare.

Măsurătorile corporale (înălțime la greabăn, perimetrul toracic și perimetrul fluierului) s-au efectuat la naștere, la 3 luni, la 6 luni, la 12 luni, la 24 luni și la 36 luni.

Aprecierea creșterii dimensiunilor corporale studiate s-a făcut pe baza următorilor indici de creștere:

- energia de creștere;
- viteza absolută de creștere (V_a);
- viteza relativă de creștere (V_r);
- intensitatea de creștere (I_c);
- coeficientul de creștere (C_c).

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Datele obținute în urma măsurătorilor corporale au fost prelucrate statistic și centralizate în tabelul 1. Pe baza acestor date s-a realizat curba de creștere pentru fiecare dimensiune corporală în parte (fig. 1) și s-au calculat indicii de creștere (tab. 2, 3, 4; fig. 2, 3, 4).

Tabelul 1

Date primare, exprimând energia de creștere

Dimensiunea corporală	Înălțimea la greabăn (cm)	Perimetrul toracic (cm)	Perimetrul fluierului (cm)
Vârsta			
naștere	100,2 ± 1,57	98,9 ± 1,82	11,4 ± 1,08
3 luni	112,3 ± 2,51	108,2 ± 3,11	12,3 ± 0,14
6 luni	135,0 ± 1,52	128,0 ± 2,76	14,2 ± 0,38
12 luni	143,6 ± 0,64	152,1 ± 0,85	16,7 ± 0,10
24 luni	148,0 ± 1,30	163,8 ± 3,14	17,6 ± 0,35
36 luni	149,8 ± 0,96	171,6 ± 1,90	18,0 ± 0,34

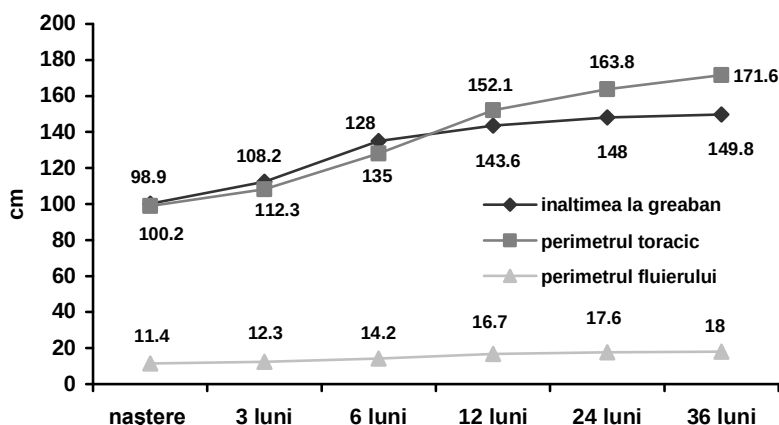

Figura 1 Curba de creștere a înălțimii la greabăn, perimetrului toracic și perimetrului fluierului, de la naștere până la vârsta de 3 ani

Înălțimea la greabăn a mânjilor nou născuți a fost cuprinsă între 91 cm și 107 cm, cu o medie de 100,2 cm. Până la înțărare talia a crescut în medie cu 22,7 cm, în această perioadă înregistrându-se și cea mai mare intensitate de creștere (29,6%), practic la această vârstă realizându-se 90,12% din valoarea dimensiunii atinse la vârsta de trei ani. După înțărare și până la vârsta de trei ani, talia a crescut cu numai 14,8 cm, intensitatea de creștere fiind mult diminuată (3% în intervalul 1-2 ani, respectiv 1,2% în intervalul 2-3 ani).

Tabelul 2

Indicii de creștere pentru înălțimea la greabăn

Vârsta	Energia de creștere (cm)	Creșterea exprimată prin:			
		Va (cm)	Vr (%)	Ic (%)	Cc (%)
naștere	100,2	-	-	-	66,89
3 luni	112,3	12,1	12,1	11,4	74,97
6 luni	135,0	22,7	20,2	18,4	90,12
12 luni	143,6	8,6	6,4	6,2	95,86
24 luni	148,0	4,4	3,1	3,0	98,80
36 luni	149,8	1,8	1,2	1,2	100
Creștere totală		49,6	49,5	-	-

Tabelul 3

Indicii de creștere pentru perimetrul toracic

Vârsta	Energia de creștere (cm)	Creșterea exprimată prin:			
		Va (cm)	Vr (%)	Ic (%)	Cc (%)
naștere	98,9	-	-	-	57,63
3 luni	108,2	9,3	9,4	9,0	63,05
6 luni	128,0	19,8	18,3	16,8	74,59
12 luni	152,1	24,1	18,8	17,2	88,64
24 luni	163,8	11,7	7,7	7,4	95,45
36 luni	171,6	7,8	4,8	4,7	100
Creștere totală		72,7	73,5	-	-

Tabelul 4

Indicii de creștere pentru perimetrul fluierului

Vârsta	Energia de creștere (cm)	Creșterea exprimată prin:			
		Va (cm)	Vr (%)	Ic (%)	Cc (%)
naștere	11,4	-	-	-	63,33
3 luni	12,3	0,9	7,9	7,6	68,33
6 luni	14,2	1,9	15,4	14,3	78,89
12 luni	16,7	2,5	17,6	16,2	92,78
24 luni	17,6	0,9	5,4	5,2	97,78
36 luni	18,0	0,4	2,3	2,2	100
Creștere totală		6,6	57,9	-	-

Creșterea perimetrului toracic a fost dependentă de evoluția lărgimii și adâncimii toracelui. La naștere perimetrul toracic a avut valori cuprinse între 89 și 107 cm, media fiind de 98,9 cm. Până la vârsta de trei ani, perimetrul toracic înregistrează o creștere de 72,7 cm, respectiv de 73,5%. Intensitatea de creștere a fost mai accentuată în perioada 3-12 luni (16,8-17,2%), după care a scăzut semnificativ până la vârsta de trei ani (7,4 -4,7%).

Perimetrul fluierului, la naștere, a avut valori cuprinse între 11 cm și 12,5 cm, cu o medie de 11,4 cm. În perioada studiată, această dimensiune corporală a înregistrat o creștere de 6,6 cm, respectiv de 57,9%. Ca și în cazul perimetrului

toracic, intensitatea maximă de creștere s-a înregistrat în intervalul 3-12 luni (14,3-16,2%). La înțărare, perimetrul fluierului înregistra 78,89% din valoarea înregistrată la vârsta de trei ani.

Rezultatele obținute în această lucrare sunt comparabile cu cele din literatura de specialitate, apropiindu-se foarte mult de cele înregistrate la rasele Arabă și Gidran.

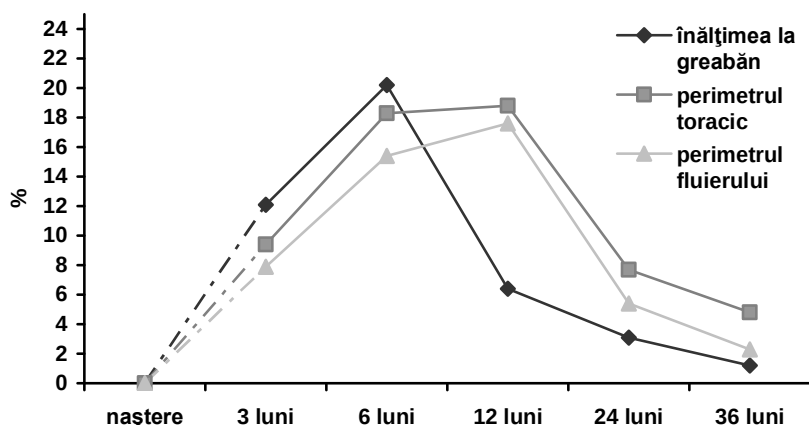

Figura 2 Viteza relativă de creștere a înălțimii la greabăn, perimetrului toracic și perimetrului fluierului, de la naștere până la vârsta de 3 ani

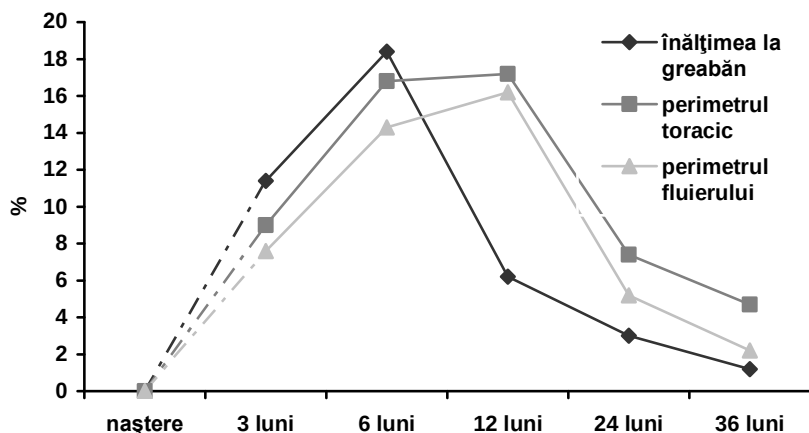

Figura 3 Intensitatea de creștere a înălțimii la greabăn, perimetrului toracic și perimetrului fluierului, de la naștere până la vârsta de 3 ani

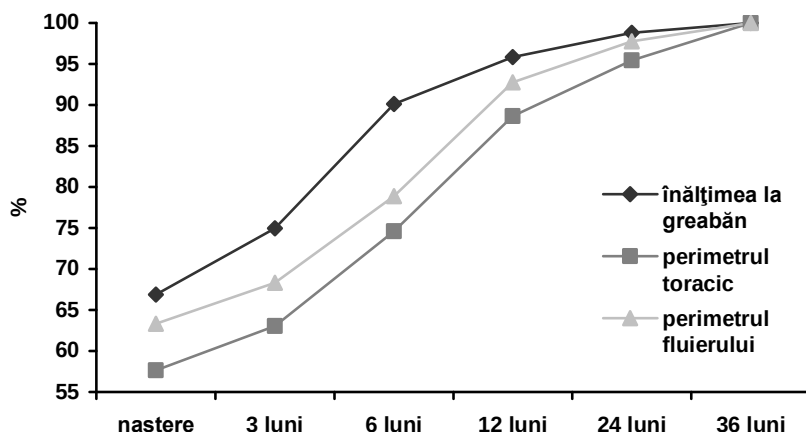

Figura 4 Coeficientul de creștere a înălțimii la greabăn, perimetrului toracic și perimetrului fluierului, de la naștere până la vârsta de 3 ani

CONCLUZII

Pe baza observațiilor și cercetărilor efectuate asupra tineretului cabalin de sex mascul de rasă Shagya crescut la Herghelia Rădăuți se desprind următoarele concluzii:

- ritmul de creștere a unei regiuni corporale nu este dependentă de mărimea ei la naștere, fiecare având un potențial de creștere și un ritm caracteristic determinat genetic, dar într-o strânsă interdependență cu celelalte regiuni, astfel încât la atingerea vârstei de adult să confere calului armonia de ansamblu și formatul corporal specific rasei.;

- dintre dimensiunile corporale studiate, se observă că cea mai mare intensitate de creștere a avut-o înălțimea la greabăn (maxim 18,4%, la 6 luni), iar cea mai mică s-a înregistrat la perimetrul fluierului (maxim 16,2%, la 12 luni);

- procesul de creștere a cunoscut o intensitate maximă până la vârsta de 6 luni (perioada de alăptare), în cazul înălțimii la greabăn, respectiv până la vârsta de 12 luni, în cazul celorlalte două dimensiuni, după care intensitatea a scăzut substanțial

- în general coeficienții de creștere înregistrați au avut valori corespunzătoare standardelor rasei, dar se observă și mici abateri, cum ar fi faptul că viteza de creștere, respectiv intensitatea de creștere, pentru toate cele trei dimensiuni corporale studiate, au înregistrat valori puțin mai mici în primele trei luni de viață, perioadă în care, conform datelor din literatura de specialitate ar fi trebuit să înregistreze valori maxime.

BIBLIOGRAFIE

1. Doliș, M., Gavrilăș, A., 2006 – *Tehnologia creșterii animalelor*, Editura Alfa, Iași.
2. Georgescu, G., Ujică, V., 1982 – *Tehnologia creșterii cabalinelor și echitație*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
3. Mărginean, G., Georgescu, G., Maței, M., 2005 – *Îndrumător de lucrări practice pentru exploatarea cabalinelor*, Editura AgroTehnică, București.
4. Negruțiu, E., Petre, A., Pipernea, N., 1969 – *Genetica ameliorarea animalelor*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
5. Suci, T., Moldoveanu, G., Gligor, V., Georgescu, G., Oțel, V., Balaș, N., 1975 – *Zootehnia României*, Vol. IV (cabaline), Editura Academiei, București.